

Egészségvédő füzetek

Nyíregyháza, 2001/VI.

ISBN 963 00 8447 3
ISSN 1186-4405

Dr. Jenei Zsuzsanna

A betegeket megillető jogok

Nyíregyháza, 2001.

Dr. Jenei Zsuzsanna

A betegekkel megillető jogok

Egészségvédő füzetek
VI.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
A BETEGEK JOGAI	4
I. AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSHOZ VALÓ JOG.....	6
II. AZ EMBERI MÉLTÓSÁGHOZ VALÓ JOG.....	8
III. A KAPCSOLATTARTÁS JOGA.....	9
IV. AZ INTÉZMÉNY ELHAGYÁSÁNAK JOGA.....	10
V. A TÁJÉKOZTATÁSHOZ VALÓ JOG.....	11
VI. AZ ÖNRENDELKEZÉSHEZ VALÓ JOG	13
VII. AZ ELLÁTÁS VISSZAUTASÍTÁSÁNAK JOGA	16
VIII. AZ EGÉSZSÉGÜGYI DOKUMENTÁCIÓ MEGISMERÉSÉNEK JOGA	18
IX. AZ ORVOSI TITOKTARTÁSHOZ VALÓ JOG	20
A BETEG KÖTELEZETTSÉGEI.....	22
A BETEGEK JOGAINAK ÉRVÉNYESÍTÉSE	23

Bevezetés

Minden ember kapcsolatba kerül élete során többször is az orvossal, a kórházzal, egészségügyi intézménnyel, de kevesen ismerik azon jogokat, amelyek megilletik őket. Ezzel a kis tájékoztatással célokom az, hogy a beteg ne ismeretlenül, tudatlanul vegye igénybe az egészségügyi intézmények szolgáltatásait, ellátásait. Ismerje, hogy kitől kérhet tájékoztatást, milyen adatokról, kik lehetnek jelen vizsgálata során, mikor utasíthatja vissza az ellátást, beavatkozást, stb.

Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy egy betegnek nemcsak jogai, hanem kötelezettségei is vannak az egészségügyi intézménnyel szemben, ami az intézmény zavartalan működését, a többi beteg védelmét szolgálja.

Végül röviden szólok a betegjogok érvényesítéséről is, és felsorolom, hogy sérelem esetén milyen lehetőségek állnak a beteg előtt jogainak érvényesítése érdekében.

A törvényalkotónak is az volt a célja az egészségügyről szóló törvény megalkotásával, hogy minden beteg megőrizhesse emberi méltóságát, önazonosságát, önrendelkezési és minden más joga sérthetetlen maradjon.

A BETEGEK JOGAI

A betegjogok a beteget és annak közeli hozzátartozóját illeti meg.

Betegnek azt tekintjük, aki az egészségügyi szolgáltatást igénybe veszi, vagy egészségügyi szolgáltatásban részesül.

Közeli hozzátartozó: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, örökbefogadott, mostoha- és a nevelt gyermek örökbe fogadó, a mostoha- és nevelőszülő, testvér, élettárs.

Az egészségügyi szolgáltatás:

- minden olyan tevékenység, amely az egyén egészségének megőrzése, megbetegedés korai felismerésére, megelőzésére, megállapítására, gyógykezelésére irányul,
- életveszély elhárítása,
- megbetegedés következtében kialakult állapot javítása vagy további állapotromlás megelőzése céljából a beteg vizsgálatára és kezelésére, gondozására, ápolására, egészségügyi rehabilitációjára, fájdalom és szenvedés csökkentésére irányuló tevékenység,
- mentés,
- betegszállítás,
- szülészeti ellátás,
- emberi reprodukcióra (ún. lombikbébi) irányuló különleges eljárás,
- művi meddővétel,
- emberen végzett orvostudományi kutatás,
- halott vizsgálat, halottakkal kapcsolatos orvosi eljárás.

Az előbbieken felsorolt egészségügyi szolgáltatások során gyakorolhatja a beteg és közeli hozzátartozója jogait.

Ezek a jogok pedig az alábbiak:

- I. Az egészségügyi ellátáshoz való jog
- II. Az emberi méltósághoz való jog
- III. A kapcsolattartás joga
- IV. Intézmény elhagyásának joga
- V. A tájékoztatáshoz való jog
- VI. Önrendelkezéshez való jog
- VII. Az ellátás visszautasításának joga
- VIII. Az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga
- IX. Az orvosi titoktartáshoz való jog

I. AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSHOZ VALÓ JOG

1. Az egészségügyi ellátáshoz való jog

- a) Sürgős szükség esetén minden beteget megillet az életmentő, illetve súlyos vagy maradandó egészségkárosodás megelőzését biztosító ellátás, ami fájdalomnak csillapításához és szenvedéseinek csökkentéséhez szükséges.

Akkor beszélünk sürgős szükségéről, ha a beteg egészségi állapotában olyan változás következik be, amelynek következtében azonnali egészségügyi ellátás hiányában a beteg közvetlen életveszélybe kerülne, illetve súlyos vagy maradandó egészségkárosodást szenvedne.

- b) Minden embernek joga van az egészségi állapota által indokolt, megfelelő, folyamatosan hozzáférhető és megkülönböztetés nélküli egészségügyi ellátáshoz.

Az ellátás abban az esetben megfelelő, ha az az adott egészségügyi szolgáltatásra vonatkozó szakmai és etikai szabályok megtartásával történik.

Egészségügyi szolgáltató: egészségügyi szolgáltatás nyújtására az egészségügyi hatóság által kiadott működési engedély alapján jogosult jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet és minden olyan természetes személy, aki a szolgáltatást saját nevében nyújtja (kórház, háziorvos, stb.).

Folyamatosan hozzáférhető az ellátás, amennyiben az 24 órán keresztül igénybevehető.

Megkülönböztetés nélküli az ellátás, ha az egészségügyi szolgáltatás nyújtása során nem történik hátrányos megkülönböztetés a betegek között társadalmi helyzetük, politikai nézeteik, származásuk, nemzetiségük, vallások, nemük, szexuális irányultságuk, koruk, családi állapotuk, testi vagy értelmi fogyatékoságuk, képességük és minden más egyéb, az egészségügyi állapotokkal össze nem függő ok alapján.

2. Az orvosválasztás joga

A beteg szabadon választhat orvost, ha azt az egészségi állapota által indokolt ellátás szakmai tartalma, az ellátás sürgőssége vagy az ellátás igénybevételének alapjául szolgáló jogviszony nem zárja ki.

Az orvosválasztás jogát a beteg az egészségügyi szolgáltató működési rendjének megfelelően gyakorolhatja.

A beteg kezdeményezheti más orvos által történő vizsgálatát bármely a kezelőorvos által megállapított diagnózissal, illetve javasolt terápiával, fekvőbeteg gyógyintézetből történő tervezett elbocsátásával vagy más egészségügyi szolgáltatóhoz történő beutalásával kapcsolatban.

II. AZ EMBERI MÉLTÓSÁGHOZ VALÓ JOG

1. Alapelv, hogy az egészségügyi ellátás során a beteg emberi méltóságát tiszteletben kell tartani. A betegen kizárólag az ellátáshoz szükséges beavatkozások végezhetők el.

Korlátozása:

Az emberi méltósághoz való jog gyakorlása az ellátás során csak a beteg egészségi állapota által indokolt ideig - törvényben meghatározott - mértékben és módon korlátozható.

Ilyen törvényben meghatározott korlátozás az, hogy a beteg személyes szabadsága - ellátása során - fizikai, kémiai, biológiai vagy pszichikai módszerekkel vagy eljárásokkal kizárólag sürgős szükség esetén, illetve mások élete, testi épsége és egészsége védelmében korlátozható.

A korlátozás nem lehet büntető jellegű, és csak addig tarthat, amíg az elrendelés oka fennáll.

A korlátozás elrendelése:

A beteg kezelőorvosa rendeli el a korlátozó módszerek alkalmazását, melyet rögzíteni kell az egészségügyi dokumentációban.

Kivételesen indokolt esetben a korlátozást állandó orvosi felügyelet hiányában szakápoló is elrendelheti.

Ebben az esetben a kezelő orvost haladéktalanul értesíteni kell, akinek azt 16 órán belül írásban jóvá kell hagynia, ellenkező esetben a korlátozást meg kell szüntetni.

Korlátozás alkalmazása esetén a beteg állapotát és szükségleteit rendszeresen ellenőrizni kell, melyet a beteg egészségügyi dokumentációjában rögzíteni kell.

2. A beteget csak méltányolható okból és ideig szabad várakoztatni.
3. A beteg ellátása során szeméremérzetére tekintettel ruházata csak a szükséges időre és a szakmailag indokolt mértékben távolítható el.

III. A KAPCSOLATTARTÁS JOGA

A beteg fekvőbeteg-gyógy intézeti elhelyzése során más személyekkel jogosult kapcsolatot tartani akár írásban, akár szóban, továbbá látogatókat fogadni.

A beteg ugyanakkor megtilthatja, hogy gyógykezelésének tényét, illetve az ezzel kapcsolatos egyéb információt más előtt feltárják.

Gondozása érdekében azonban ettől el lehet térni. Tiltása ellenére is lehet közölni az információkat a közeli hozzátartozóval, illetve a gondozásra köteles személlyel, ha az kéri.

A súlyos állapotú betegnek joga van arra, hogy az általa megjelölt személy mellette tartózkodjon.

Súlyos állapotú beteg, aki állapota miatt önmagát fizikailag ellátni képtelen, fájdalmai gyógyszerrel sem szüntethetők meg, illetve pszichés krízishelyzetben van.

A kapcsolattartási jog speciális esetei:

A kiskorú betegnek joga van arra, hogy szülei, törvényes képviselője, vagy az általa, vagy törvényes képviselője által megjelölt személy mellette tartózkodjon.

A szülő nőnek joga van arra, hogy az általa megjelölt nagykorú személy a vajúadás és a szülés alatt folyamatosan vele lehessen, a szülést követően pedig arra, hogy újszülöttjével egy helyiségben helyezték el, feltéve, hogy ezt az ő vagy új szülöttje egészségi állapota nem zárja ki.

A beteget megilleti a vallási meggyőződésének megfelelő egyházi személlyel való kapcsolattartásának a joga és vallását szabadon gyakorolhatja.

A beteg jogosult - a törvény eltérő rendelkezése hiányában - saját ruháinak és személyes tárgyainak a használatára.

IV. AZ INTÉZMÉNY ELHAGYÁSÁNAK JOGA

A betegnek joga van az egészségügyi intézményt elhagyni, amennyiben azzal mások testi épségét, egészségét nem veszélyezteti. E jog törvényben meghatározott esetekben korlátozható.

A beteg köteles bejelenteni távozási szándékát a kezelő orvosnak, aki ezt köteles a beteg egészségügyi dokumentációjában feltüntetni.

Amennyiben a beteg az egészségügyi intézményt bejelentés nélkül hagyja el:

- kezelőorvos ezt a beteg egészségügyi dokumentációjában feltünteteti,
- ha pedig a beteg állapota indokolja, értesíti az illetékes hatóságot az intézmény elhagyásának tényéről, cselekvőképtelen, korlátozottan cselekvőképes beteg esetén törvényes képviselőjét is.

Korlátozottan cselekvőképes a kiskorú, aki már 14. életévét betöltötte. Kiskorú az, aki 18. életévét még nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött. Korlátozottan cselekvőképes az is, akit a bíróság ilyen hatállyal helyezett gondnokság alá.

Cselekvőképtelen az a kiskorú, aki 14. életévét még nem töltötte be. Cselekvőképtelen továbbá az is, akit a bíróság cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett.

Cselekvőképtelen gondnokság alá helyezés nélkül az, aki olyan állapotban van, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzik.

A beteg elbocsátása

A beteg egészségügyi intézményből történő elbocsátásáról a beteget, illetve hozzátartozóját előzetesen, lehetőleg a tervezett elbocsátást megelőző 24 órával, tájékoztatni kell.

V. A TÁJÉKOZTATÁSHOZ VALÓ JOG

A beteg jogosult a számára egyéniesített formában megadott teljes körű tájékoztatásra.

A betegnek joga van arra, hogy részletes tájékoztatást kapjon:

- egészségi állapotáról, annak orvosi megítéléséről,
- javasolt vizsgálatokról, beavatkozásokról,
- javasolt vizsgálatok, beavatkozások elvégzésének, illetve elmaradásának lehetséges előnyeiről és kockázatairól,
- a vizsgálatok, beavatkozások elvégzésének tervezett időpontjáról,
- döntési jogáról a javasolt vizsgálatok, beavatkozások tekintetében,
- lehetséges alternatív-eljárásokról, módszerekről,
- ellátás folyamatáról és várható kimeneteléről,
- további ellátásokról,
- javasolt életmódról.

A beteg tájékoztatás során és később is kérdéseket tehet fel.

A betegnek joga van megismerni ellátása során az egyes vizsgálatok, beavatkozások elvégzését követően azok eredményeit, esetleges sikertelenségét, a várttól eltérő eredményt és annak okait.

A betegnek joga van megismerni az ellátásban közvetlenül közreműködő személyek nevét, szakképesítését és beosztását.

E jogok gyakorlásához szükséges feltételeket a fenntartó biztosítja.

A betegnek joga van arra, hogy számára érthető módon kapjon tájékoztatást, figyelemmel életkorára, iskolázottságára, ismereteire, lelkiállapotára, e tekintetben megfogalmazott kívánságára, valamint arra, hogy a tájékoztatáshoz szükség esetén és lehetőség szerint tolmácsot vagy jeltolmácsot biztosítsanak.

Lemondás a tájékoztatásról

A cselekvőképes beteg a tájékoztatásról lemondhat, kivéve, hogy betegsége természetét ismeri ahhoz, hogy mások egészségét ne veszélyeztesse.

Ha a beavatkozásra a beteg kezdeményezésére és nem terápiás célból kerül sor, a tájékoztatásról a lemondás csak írásban érvényes.

A cselekvőképes beteg írásban vagy egyéb hitelt érdemlő módon kijelölheti azt a személyt, akit helyette tájékoztatni kell.

A tájékoztatás joga a beteget akkor is megilleti, ha beleegyezése egyébként nem feltétele a gyógykezelés megkezdésének.

VI. AZ ÖNRENDELKEZÉSHEZ VALÓ JOG

1. A beteg szabadon döntheti el, hogy kíván-e egészségügyi ellátást igénybe venni, annak során mely beavatkozások elvégzésébe egyezik bele, melyeket utasít vissza. Ez a joga törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozható.

Ilyen korlátozást jelent, hogy e jog gyakorlása mások életét vagy testi épségét ne veszélyeztesse.

2. Beleegyezés joga

A betegnek joga van arra, hogy a kivizsgálását és kezelését érintő döntésekben részt vegyen. Bármely egészségügyi beavatkozás feltétele, hogy ahhoz a beteg megtevéstől, fenyegetéstől és kénysertől mentes, megfelelő tájékoztatáson alapuló beleegyezését adja.

A beleegyezés történhet írásban, szóban és ráutaló magatartással is.

Az invazív beavatkozáshoz (a beteg testébe, bőrön, nyálkahártyán vagy testnyíláson keresztül behatoló fizikai beavatkozás) a beteg írásbeli vagy ha erre nem képes, két tanú együttes jelenlétében szóban vagy más módon megtett nyilatkozata szükséges.

A beteg a beleegyezését bármikor visszavonhatja. A beleegyezés alapos ok nélküli visszavonása esetén azonban a beteg kötelezhető az ennek következtében felmerült és indokolt költségek megtérítésére.

A cselekvőképes beteg közokiratban, teljes bizonyító erejű magánokiratban vagy írásképtelensége esetén két tanú együttes jelenlétében tett nyilatkozatában.

- megnevezheti azt a cselekvőképes személyt, aki helyette gyakorolhatja a beleegyezés, visszautasítás jogát, illetve akit tájékoztatni kell,

- bárkit kizárhat a beleegyezés és visszautasítás jogának helyette történő gyakorlásából, a tájékoztatásból.

Amennyiben a beteg cselekvőképtelen, korlátozottan cselekvőképes az előbb megjelölt jogokat az alábbi sorrendben a felsorolt személyek gyakorolhatják:

- a) a beteg törvényes képviselője, ennek hiányában;
- b) a beteggel közös háztartásban élő, cselekvőképes házastársa vagy élettársa, ennek hiányában gyermeke, ennek hiányában szüleje, ennek hiányában testvére, ennek hiányában nagyszüleje, ennek hiányában unokája;
- c) a fenti hozzátartozók hiányában a beteggel közös háztartásban nem élő, cselekvőképes gyermeke, ennek hiányában szüleje, ennek hiányában testvére, ennek hiányában nagyszüleje, ennek hiányában unokája.

A fentiekben felsoroltak beleegyezése csak az invazív beavatkozásokra terjed ki.

Az egészségügyi ellátással kapcsolatos döntésekben a cselekvőképtelen, illetve korlátozottan cselekvőképes beteg véleményét a szakmailag lehetséges mértékig figyelembe kell venni.

A beteg beavatkozásokba történő beleegyezését védelmezni kell, ha a beteg egészségügyi állapota következtében beleegyező nyilatkozat megtételére nem képes és - a nyilatkozat megtételére jogosult személy nyilatkozatának beszerzése késedelemmel járna. Invazív beavatkozás esetén nyilatkozatra jogosult személy nyilatkozatának beszerzése késedelemmel járna és a beavatkozás késedelmes elvégzése a beteg egészségi állapotának súlyos vagy maradandó károsodásához vezetne.

Nincs szükség a beteg beleegyezésére, ha az adott beavatkozás vagy intézkedés elmaradása mások egészségét vagy testi épségét súlyosan veszélyezteti, továbbá ha a beteg közvetlen életveszélyben van.

Beavatkozás kiterjesztése

Invazív beavatkozás esetén, ha annak olyan kiterjesztése válik szükségessé, amely előre nem volt látható, az erre irányuló beleegyezés hiányában a beavatkozás kiterjesztése csak akkor végezhető el, ha

- azt sürgős szükség fennállása indokolja vagy
- annak elmaradása a beteg számára aránytalanul súlyos terhet jelentene.

A beteg sejtjeiről, szöveteiről, illetve halál esetére való rendelkezés

A beteg írásbeli beleegyezése szükséges bármely, életében eltávolított sejtjének, sejtalkotó részének, szövetének, szervének, testrészének - egészségügyi ellátással össze nem függő - bármilyen célú felhasználásához.

Nem kell a beteg beleegyezése ezen anyagok szokásos módon történő megsemmisítéséhez.

A betegnek - törvény keretei között - joga van, hogy halála esetére rendelkezzen a holttestét érintő beavatkozásokról. A beteg megtilthatja törvény keretei között, hogy holttestéből szervet vagy szövetet átültetés, egyéb gyógyító célú felhasználás, kutatás vagy oktatás céljából eltávolítsanak.

VII. AZ ELLÁTÁS VISSZAUTASÍTÁSÁNAK JOGA

A cselekvőképes beteg az ellátást visszautasíthatja, kivéve, ha annak elmaradása mások életét vagy testi épségét veszélyeztetné.

A visszautasítás módja

A beteg minden olyan ellátást, amelynek elmaradása esetén egészségi állapotában várhatóan súlyos vagy maradandó károsodás következne be, csak közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban, írásképtelensége esetén két tanú együttes jelenlétében utasíthat vissza.

Az életfenntartó vagy életmentő beavatkozás visszautasítására csak abban az esetben van lehetőség, ha a beteg olyan súlyos betegségben szenved, amely az orvostudomány mindenkori állása szerint rövid időn belül, megfelelő egészségügyi ellátás mellett is halálhoz vezet vagy gyógyíthatatlan. Az ellátás visszautasítása ilyen esetben is csak közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban kerülhet sor.

A visszautasítás ilyenkor csak akkor érvényes, ha egy 3 tagú orvosi bizottság a beteget megvizsgálja és egybehangzóan, írásban nyilatkozik arról, hogy a beteg döntését annak következményei tudatában hozta meg, gyógyíthatatlan, halálhoz vezető betegségben szenved és a beteg az orvosi bizottság nyilatkozatát követő harmadik napon - két tanú előtt - ismételten kinyilvánítja a visszautasításra irányuló szándékát.

Az orvosi bizottság a beteg kezelőorvosából, egy szakorvosból, aki a beteg kezelésében nem vesz részt és egy pszichiáter szakorvosból áll.

Ha a beteg az orvosi bizottság vizsgálatához nem járul hozzá, visszautasításra vonatkozó nyilatkozata nem vehető figyelembe.

A beteg nem utasíthatja vissza az életfenntartó vagy életmentő beavatkozást, ha várandós és előreláthatóan képes a gyermek kihordására.

A beteg a visszautasításra vonatkozó nyilatkozatát bármikor alaki kötöttség nélkül visszavonhatja.

Kétség esetén a beteg később tett, személyes nyilatkozatát kell figyelembe venni.
Amennyiben ilyen nyilatkozatot nem tett az életfenntartó, életmentő beavatkozás elvégzéséhez történő beleegyezését védelmezni kell.

A beteg jogosult szenvedéseinek enyhítésére, fájdalmainak csökkentésére irányuló ellátásra a beavatkozás visszautasítása esetén is.

VIII. AZ EGÉSZSÉGÜGYI DOKUMENTÁCIÓ MEGISMERÉSÉNEK JOGA

A beteg jogosult megismerni a róla készült egészségügyi dokumentációban szereplő adatait, és ezen adatokról tájékoztatást kérhet.

A beteg

- a gyógykezeléssel összefüggő adatainak kezeléséről tájékoztatást kérhet,
- rá vonatkozó egészségügyi adatokat megismerheti,
- az egészségügyi dokumentációba betekinthez, valamint azokról saját költségére másolatot kaphat,
- az egészségügyi intézményből történő elbocsátásakor zárójelentést kap,
- az egészségügyi adatairól indokolt célra - saját költségére - összefoglaló vagy kivonatos írásos véleményt jogosult kapni.

A beteg az általa pontatlannak vagy hiányosnak vélt, reá vonatkozó egészségügyi dokumentáció kiegészítését, kijavítását kezdeményezheti.

A beteg az adott betegséggel kapcsolatos egészségügyi ellátásának ideje alatt egy meghatározott személyt felhatalmazhat arra, hogy az egészségügyi dokumentációjába betekintheszen és azokról másolatot készítheszen.

A beteg életében, illetve halálát követően házastársa, egyeneságbeli rokona, testvére, valamint élettárs a írásos kérelme alapján akkor is megismerheti az egészségügyi adatokat, ha az egészségügyi adaton a házastárs, egyeneságbeli rokon, testvér, illetve élettárs, valamint leszármazóik életét, egészségét befolyásoló ok feltárása, illetve ezek egészségügyi ellátása céljából van szükség, az egészségügyi adat más módon való megismerésére, illetve az arra való következtetés nem lehetséges.

A tájékoztatást a beteg kezelőorvosa adja meg vagy az egészségügyi szolgáltató orvosszakmai vezetője, az orvosi tájékoztatásra vonatkozó előírásoknak megfelelően szükség

esetén a kérelmező kezelőorvosával való szakmai konzultáció alapján.

A beteg halála esetén törvényes képviselője, közeli hozzátartozója, valamint örököse - írásos kérelme alapján - jogosult a halálukával összefüggő vagy összefüggésbe hozható, a halál bekövetkezését megelőző gyógykezeléssel kapcsolatos egészségügyi adatokat megismerni, az egészségügyi dokumentációba betekinteni, valamint azokról saját költségére másolatot kapni.

IX. AZ ORVOSI TITOKTARTÁSHOZ VALÓ JOG

A beteg jogosult arra, hogy az egészségügyi ellátásban részvevő személyek az ellátás során tudomásukra jutott egészségügyi és személyes adatait csak az arra jogosulttal közöljék, és azokat bizalmasan kezeljék.

A beteg nyilatkozhat arról, hogy betegségéről, annak várható kimeneteléről kiknek adható felvilágosítás, illetve kiket zár ki egészségügyi adatainak részleges vagy teljes megismeréséből.

Hozzájárulás nélkül közölhető adatok

Az érintett beteg egészségügyi adatait annak hozzájárulása hiányában is közölni kell, amennyiben ezt törvény rendeli el, mások életének, testi épségének és egészségének védelme szükségessé teszi.

A beteg további ápolását, gondozását végző személlyel közölni lehet azokat az egészségügyi adatokat, amelyek ismeretének hiánya a beteg egészségi állapotának károsodásához vezethet.

A vizsgálatok során való jelenlét és körülményei

A betegnek joga van ahhoz, hogy vizsgálata és gyógykezelése során csak azok a személyek legyenek jelen, akiknek részvétele az ellátásban szükséges, illetve azok, akiknek jelenlétéhez a beteg hozzájárult, kivéve ha törvény másként nem rendelkezik.

A betegnek joga van ahhoz, hogy vizsgálatára és kezelésére olyan körülmények között kerüljön sor, hogy azt beleegyezése nélkül mások nem láthassák, illetve ne hallhassák, kivéve ha az sürgős szükség és a veszélyeztető állapot esetén ez elkerülhetetlen.

Értesítendő személy megjelölése

A betegnek joga van megnevezni azt a személyt, akit fekvőbeteg-gyógyintézetbe történő elhelyezéséről egészségi állapotának alakulásáról értesíthetnek, illetve joga van bármely személyt ebből kizárni.

A beteg által megnevezett személyt a fekvőbeteg-gyógyintézet köteles értesíteni a beteg elhelyezéséről és annak megváltoztatásáról, valamint egészségi állapotának jelentős mértékű változásáról.

A BETEG KÖTELEZETTSÉGEI

A beteg az egészségügyi szolgáltatás igénybevételekor köteles tiszteletben tartani az erre vonatkozó jogszabályokat és intézményi rendet.

A beteg, amennyiben egészségi állapota lehetővé teszi, köteles az egészségügyi dolgozókkal képességei és ismeretei szerint együttműködni.

Az együttműködés keretében köteles őket

- tájékoztatni mindarról, amely szükséges a kórisme megállapításához, a megfelelő kezelési terv elkészítéséhez és a beavatkozások elvégzéséhez, különösen korábbi betegségről, gyógykezeléséről, gyógyszer vagy gyógyhatású készítmény szedéséről, egészségkárosító kockázati tényezőiről,
- tájékoztatni saját betegségével összefüggésben mindarról, amely mások életét vagy testi épségét veszélyeztetheti, így különösen fertőző betegségekről és a foglalkozás végzését kizáró megbetegedésekről és állapotokról,
 - fertőző betegség esetén megnevezni azokat a személyeket, akiktől a fertőző betegséget megkaphatta, illetve akiket megfertőzhetett,
 - tájékoztatni minden, az egészségügyi ellátást érintő, általa korábban tett nyilatkozatáról,
 - gyógykezeléseivel kapcsolatban a kapott rendelkezéseket betartani,
 - az egészségügyi intézmény házirendjét betartani,
 - jogszabály által előírt térítési díjat megfizetni,
 - jogszabály által előírt személyes adatait hitelt érdemlően igazolni.

A beteg és a hozzátartozói jogaik gyakorlása során kötelesek tiszteletben tartani más betegek jogait.

A betegjogok gyakorlásának módját az intézmény házirendje szabályozza.

A BETEGEK JOGAINAK ÉRVÉNYESÍTÉSE

Az egészségügyi szolgáltató köteles a beteget egészségi állapotától függően a felvételkor, illetve az ellátás előtt tájékoztatni a betegjogokról, azok érvényesítésének lehetőségeiről, és az intézmény házirendjéről.

Panasz

A beteg az egészségügyi ellátással kapcsolatban az egészségügyi szolgáltatónál, illetve fenntartójánál panasszal élhet. A panaszt az egészségügyi szolgáltató, illetve fenntartó köteles kivizsgálni, és a vizsgálat eredményéről a beteget 10 munkanapon belül írásban tájékoztatni.

A panasz kivizsgálásának részletes szabályait a szolgáltató belső szabályzatában kell rögzíteni.

Betegjogi képviselő

A betegjogi képviselő egészen fiatal intézmény, azonban hatásosan segítheti a betegek jogainak érvényesítését. Ennek keretében segíti a beteget már jogainak megismerésében is, jogainak érvényesítésében, ellátja a betegek jogainak védelmét.

Mindezek érdekében

- segít a betegnek az egészségügyi dokumentációhoz való hozzájutásban,
- segít a betegnek panasz megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását,
- beteg írásbeli meghatalmazása alapján panaszt tehet az egészségügyi intézmény vezetőjénél, fenntartójánál, a beteg gyógykezelésévei összefüggőügyekben eljár az általa illetékes hatóságnál és ennek során képviseli a beteget.

Egyedi ügyekben kizárólag a betegtől kapott meghatalmazás keretei között járhat el.

A betegjogi képviselő az ÁNTSZ szervezeti keretei között működik.

Jogviták peres és peren kívüli megoldása

A felek a vitát peres úton, bíróság elé vihetik, aki dönt a felmerült kérdésekben. Ugyanakkor a felek, a beteg és az egészségügyi szolgáltató a peren kívüli megoldást is választhatják, mely keretében együttesen kezdeményezhetik a jogvita közvetítői eljárás keretében történő rendezését.

Forrás:

1997. évi CLIV törvény az egészségügyről.

1959. évi IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről.

1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmánya.

77/1999. (XII. 29.) EüM rendelet a betegjogi képviselő jogállásáról és az eljárására vonatkozó szabályokról.